

Zitierhinweis

Pokorná, Magdaléna: Rezension über: Jiří Uhlíř, Božena Němcová inspirace pro umění 1862–2020. Ohlas osobnosti, života a díla spisovatelky Boženy Němcové (1820-1862) v poezii, próze, životopisném dramatu, v dramatizacích, hudbě, diskografii, ve filmu a televizi. Souhrn dizertací a diplomových prací, soupis literatury a bibliografií k tématu, Jaroměř: Vydal vlastním nákladem autor, 2021, in: Český časopis historický, 2022, 2, S. 498-499, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/1cfb23f3ac61430aa2d9a92ac43f0445>

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Kromě těchto nezbytných součástí kvalitní edice, jíž práce díky zkušeným editorům nepochybně je, nechybí ani dvě rozsáhlé studie, které jsou významným příspěvkem ke stávající analytické literatuře. Tady pokračuje publikace žánrově zařazení edice.

Jedna studie je dedikována počátkům Havlíčkovy novinářské kariéry, jíž zahájil právě v době pokrývané třetím dílem práce, druhá problematice episy Havlíčkova soukromého života, která je dlouhá léta předmětem intenzivního zájmu Havlíčkových biografů. Totiž vztahu mladého novináře s Františkou Weidenhoffovou. Právě Havlíčkova korespondence s příslušnicí elity českoněmeckého maloměsta tvoří rozsahově významnou část publikace a vztah obou snoubenců byl po desetiletí objektem zkoumání a spekulací. Editoři nejen toto zkoumání shrnují, ale vyslovují ke genezi vztahu a zejména jeho ukončení vlastní hypotézy. Mohou přitom vycházet nejen z dokonalé znalosti korespondence, jíž připravili k vydání, ale také z názorů a postojů obou protagonistů i širšího kontextu, v němž se vztah rozvíjel a překvapivě skončil. Editovaná korespondence není ovšem jen pramenem pro studium nuancí vztahů inkriminované dvojice, ale i příspěvkem ke studiu života české společnosti čtyřicátých let devatenáctého století.

Tato poloha práce bude určitě zajímat odbornou, a možná ještě více laickou veřejnost, jíž asi tolik nezaujme další část vydaná korespondence, jejímž autorem je redaktor Pražských novin a jejich přílohy Česká včela. V tomto bloku přitom lze sledovat také redakční práci na obou titulech a určitě ho tak uvítají historikové české žurnalistiky, považující často Havlíčka za jejího zakladatele. Dějepisci národního života potom uvítají korespondenci přinášející přímé

informace o Havlíčkově účasti na organizaci veřejných sbírek shromažďujících prostředky na výstavbu první české průmyslové školy.

Jak jsem už konstatoval výše, editoři připravili pro odbornou veřejnost i laické zájemce o českou kulturní, ale nejen kulturní historii, profesně dokonale zvládnutý, a dodávám, i mimořádně přitažlivý, titul. Edice Havlíčkovy korespondence není důležitá jen pro mapování života této výjimečné osobnosti kulturní a politické scény v Čechách čtyřicátých let devatenáctého století, ale vztahů v české vlastenecké společnosti v této fázi jejího vývoje.

Josef Opatrný

Jiří UHLÍŘ

Božena Němcová. Inspirace pro umění 1862–2020

(výběrová bibliografie)

Jaroměř, vl. nákladem autora 2021, 439 s., ISBN 978-80-270-9906-1.

Svému tématu zasvětil Jiří Uhlíř, původním povoláním středoškolský profesor, šedesát let života. Kouzlu díla Boženy Němcové propadl a snažil se své dílo publikovat již několikrát, podařilo se mu to jen ve výšečích, kompletně dílo vyšlo až nyní. Své předešlé úsilí v průvodních pasážích nyní vlastním nákladem vydaného opusu vysvětluje.

Uhlířem vydaná bibliografie je detailně členěná, u některých oddílů je zřetelné, že byly připravovány pro dřívější publikaci a nyní jsou jen přiřazeny za sebe, jednotné není ani chronologické vymezení jednotlivých oddílů. Zpracovat reflexi díla Boženy Němcové v širí, kterou naznačuje podtitul „ohlas osobnosti, života a díla spisovatelky Boženy Němcové (1820–1862) v poezii,

próze, životopisném dramatu, v dramatizacích, hudbě, diskografii, ve filmu a televizi. Soupis dizertací a diplomových prací, soupis literatury a bibliografií k tématu“ je v dnešní době komplexně v podstatě nemožné. Autor tak přiznává, že jde o dílo výběrové. Doplnil jej také kalendáři „uctívání Boženy Němcové“ od jejího snátka v roce 1837. Uhlíř děkuje za spolupráci mnoha dávným i současným odborníkům, i správcům dnešních databází. Škoda, že na tyto databáze výrazněji neupozornil, protože pro současný vědecký výzkum právě ony přinášejí zájemcům průběžně aktualizované informace. Uhlíř svou práci doplnil i několika rejstříky, jsou členěny podle jednotlivých oddílů knihy, snadnou orientaci tak neumožňují.

Autor ve svém díle přesvědčil o své pili, trpělivosti i obětavosti, o své oddanosti životu a dílu Boženy Němcové, vydal svědectví, které je závanem činnosti dávných vlastnilujících mužů.

Magdaléna Pokorná

Helena KOKEŠOVÁ (ed.) – Irena KRAITLOVÁ (ed.),

Korespondence T. G. Masaryk – Josef Svatopluk Machar. Svazek II. (1896)

Praha, Masarykův ústav a Archiv AV ČR – Ústav T. G. Masaryka 2019, 246 s., ISBN 978-80-88304-02-9.

Velkorysý projekt vydání korespondence filozofa, politika a prvního prezidenta Československé republiky Tomáše G. Masaryka s předními osobnostmi politiky a kultury dlouhodobě realizuje Masarykův ústav a Archiv AV ČR s dalšími partnery. Tentokrát se ke čtenářům a hlavně zájemcům o moderní české dějiny dostává druhý díl

Masarykovy korespondence s básníkem a později politikem Josefem Svatoplukem Macharem. Plynule navazuje na předcházející první díl.¹ Oba svazky zahrnují politiku a kulturně velice významné období „České moderny“, které přímo následovalo po proslulém soudním procesu s „Omladinou“ v roce 1894, jako další projev vzdoru mladé generace proti „zavedeným pořádkům“. Jednalo se o označení skupiny mladých básníků, spisovatelů, literárních kritiků a novinářů, kteří se postavili proti „tradiční“ politice a kultuře „starší“ generace.

V jejich čele stály významné osobnosti, již zmíněný Josef S. Machar, František X. Šalda, Antonín Sova, Otakar Březina a Vilém Mrštík s dalšími mladými stoupenci. Skupina otevřeně vystoupila v říjnu 1895 vlastním manifestem. Její členové se hlásili k zejména individualismu, dekadenci, symbolismu a impresionismu. Požadovali, aby kultura reflektovala dynamické změny sociální a profesní struktury společnosti „konce století“ a ostře se stavěli vůči „kulturnímu konzervatismu“ dřívějších generací básníků, spisovatelů a literárních kritiků. Odmítali politiku mladočeské strany a zakořeněný nacionalismus, sympatizovali s dělnickým hnutím a prosazovali ženskou emancipaci. Stavěli se také proti katolické církvi a tím se dostali do střetnutí s Katolickou modernou. Samotná Česká moderna však představovala velice nesourodé uskupení, takže i mezi jejími představiteli probíhaly vzrušené diskuse a spory o dalším směřování celého společenství. Na začátku úvodu je proto vhodně zařazena přehledná bibliografie o problematice České moderny.

1 Helena KOKEŠOVÁ – Petr KOTYK – Irena KRAITLOVÁ, *Korespondence T. G. Masaryk – Josef Svatopluk Machar. Svazek I. (1893–1895)*, Praha 2017, 453 s.